

Curriculum Literatuur Frans voor de klassen 1 tot en met 5 havo

Hieronder volgt het curriculum literatuur zoals ik hem in de loop van mijn carrière opgesteld heb. Nu ik in het tweede jaar van mijn opleiding tot masterdocente zit, is het aardig om te zien in hoeverre de lijst past bij de leesniveaus zoals aangegeven in de scriptie van de Witte; Het oog van de meester (2008). Grote hulp bij de verantwoording is de site lezenvoordelijst.nl. Het zou leuk zijn als naast Nederlands, Duits en Fries er ook een lijst voor Frans komt op de site. Misschien dat ik bij afronding van dit onderdeel een aanvraag indien om zo een eerste aanzet te geven.

In klas 1 komen het instapniveau en niveau 1 aan bod, om er min of meer zeker van te zijn dat de leerling aan het einde van dat jaar in elk geval een basis heeft om verder te kunnen lezen. Bij Frans ga ik uit van een beginnende lezer, dit heeft meer met het idee beginnende taalverwerver te maken dan met het idee dat een leerling niet zou kunnen lezen. In de moedertaal zal een leerling in klas 1 al verder zijn.

De indeling van dit document is als volgt:

- 2 pagina's per niveau/leerjaar

- Op één pagina, waar nodig een korte inleiding, dan de niveaubeschrijving.

- Op de volgende pagina de literaire werken met korte toelichting en verantwoording

[Tekst in lichtblauw geschreven geeft aan dat dat onderdeel nog in de testfase is, er wordt nog overwogen of en hoe dat werk in te passen is in de bestaande lijst.](#)

Instapniveau en niveau 1:

<p>Beginnend lezen</p> <p>Leerlingkenmerken</p> <p>leest omdat het moet heeft weinig (positieve) leeservaringen heeft een laag leestempo moet door anderen worden gestimuleerd om te lezen leest het liefst over eigen leefwereld en leeftijdgenoten</p> <p>Boekkenmerken</p> <ul style="list-style-type: none"> • leest snel: dun, groot lettertype, illustraties • leest makkelijk: eenvoudige woorden, korte zinnen, veel dialoog, eenvoudige opbouw • pakkend begin en een gesloten einde • gaat over bekende onderwerpen, zoals pesten en verliefdheid • veel actie en drama • hoofdpersoon staat dicht bij de lezer <p>Doelen</p> <p>beginnend leren lezen gemotiveerd raken om te lezen</p>	<p>Belevend lezen</p> <p>Leerlingkenmerken</p> <p>leest om zich te vermaken heeft een beetje leeservaring met één of twee genres heeft sterke behoefte aan tips, neemt geen risico is geïnteresseerd in eigen leefwereld en belevenissen van leeftijdgenoten; ook interesse in fantasiewereld</p> <p>Boekkenmerken</p> <p>bij voorkeur korte hoofdstukken</p> <ul style="list-style-type: none"> • alledaags en eenvoudig taalgebruik, korte zinnen en veel dialoog • eenvoudige opbouw, wisselingen (tijd, personage, plaats) zijn duidelijk aangegeven • aandacht voor emoties, maar weinig beschrijvingen van gedachten • veel actie en drama, bevredigend einde • sympathieke, kwetsbare hoofdpersoon <p>Doelen</p> <p>belevend leren lezen kennismaken met nieuwe genres, schrijvers, onderwerpen</p>
---	---

Klas 1 havo/vwo :

- **Introduction à la littérature.** Eigen A 4 waarin het vak literatuur geïntroduceerd wordt. Eenvoudige kennismaking met begrippen kunstdisciplines en overzicht titels en taken jaar 1. Gekozen terminologie in introductie en taken is in overeenstemming met reeds verkregen kennis bij het vak beeldende vorming. Dit met het oog op brede kennisverwerving, niet alleen vakoverstijgend, maar behorend tot de zogenoemde brede vorming.
- **17 me siècle Contes de fées (Charles Perrault- Les contes de ma mère l'oie; Le petit chaperon rouge)** Na de hierboven behandelde introductie zal dit het eerste werk zijn; bekend verhaal in nieuwe context-Franse bundel- en variaties van een tot dan toe bekend verhaal. Omdat het hier gaat over leerlingen die al kunnen lezen in de moedertaal, zoek ik werkjes die zowel bij het instapniveau als bij niveau 1 passen. De leerling in de brugklas hinkt wat tussen een beginnende lezer en niveau 1 in op het moment dat hij/zij voor het eerst een Frans werkje gaat lezen.
  - Leerlingkenmerken:** leest omdat het moet(voor school), laag leestempo(in andere taal); interesse eigen leefwereld/leeftijdgenoten en fantasie wereld.
  - Boekkenmerken:** dun, groot lettertype, illustraties, korte hoofdstukjes, veel dialogen, actie, drama, aandacht voor emotie weinig beschrijving van gedachte.
- **Littérature contemporaine (Camille se débrouille).** Dit is het tweede te lezen werkje. Het is een titel uit een serie speciaal voor het Nederlands VO gemaakt en tackelt daarmee het probleem van het verschil in leesniveau passend bij de leeftijd.
  - Leerlingkenmerken:** eigen leefwereld en leeftijdsgenoten.
  - Boekkenmerken:** korte hoofdstukken, eenvoudig en alledaags taalgebruik, actie drama, sympathieke hoofdpersoon.
- **Bandes dessinées (la bd en classe).** Het derde en laatste werk van het eerste jaar is qua stijl en onderwerpen passend bij de leeftijd; een strip magazine met verschillende verhaaltjes en activiteiten. Taalkundig hoort het niet meer in het instapniveau thuis, maar bij niveau 1.
  - Leerlingkenmerken:** lezen voor vermaak, eigen leefwereld en fantasiewereld.
  - Boekkenmerken:** korte hoofdstukken, alledaags en eenvoudig taalgebruik, veel actie en drama.

Wanneer de leerlingen na de zomer terugkomen in klas 2, lijkt er ergens een metamorfose te zijn geweest. De leerlingen groeien in de zomer ogenschijnlijk in alles. Op het gebied van het lezen van literatuur probeer ik dan ook een voorzichtige stap te maken naar een wat hoger niveau. Het gaat dan niet perse over teksten die uit moeilijkere woorden bestaan. Maar het gaat over teksten die een boodschap kunnen hebben, waar over nagedacht moet worden. Het idee dat de tekst dicht bij de belevingswereld van de leerling moet staan, probeer ik in het vizier te houden. De teksten in dit jaar aangeboden zijn dan ook zorgvuldig gekozen naar niveau 2, waarvan hieronder een beschrijving volgt.

Verkennend/ontdekkend lezen

Leerlingenmerken

leest om eigen wereld te verkennen

is (redelijk) gemotiveerd om boeken te lezen, wil wel eens een ander genre proberen

is nieuwsgierig naar jongeren die al wat ouder zijn

kan zich verplaatsen in verschillende situaties en personages

Boekkenmerken

gevarieerd taalgebruik, soms lange zinnen

redelijk eenvoudige opbouw; wisselingen (tijd, perspectief, plaats) zijn soms niet duidelijk - aangegeven

haalt lezer uit zijn direct herkenbare wereld, verlegt grenzen

naast actie en drama ook psychologische spanning

hoofdpersoon is fase verder in zijn leven dan de leerling

personages en relaties maken duidelijke ontwikkeling door

Doelen

verkennend/ontdekkend leren lezen

kennis over zichzelf en de eigen leefwereld verbreden door te lezen

Klas 2 havo en 2 vwo:

- **Différence conte et fable**; eigen A4 waarin op eenvoudige wijze het verschil tussen sprookjes en fabels aangegeven wordt. Ook hier is de terminologie en kennisvergarig in overeenstemming met het niveau wat bij beeldende vorming is.
- **17 me siècle Fables (Jean de la Fontaine Le lièvre et la tortue)**. Om dichtbij de belevingswereld te blijven, komen na sprookjes de fabels aan bod. Het verschil aan de leerling is goed op een leuke manier uit te leggen en daarmee aantrekkelijk te houden.
Leerlingenmerken: wil wel een ander genre uitproberen en kan zich verplaatsen in andere situaties en personages.
Boekenmerken: gevarieerd taalgebruik, haalt de lezer uit direct herkenbare wereld.
- **Littérature contemporaine (Soupçonné de vol)**. Dit is een werkje uit een speciaal voor klas 2 gemaakte serie. Het is in stripvorm geschreven. Het grote verhaal is in stukken gehakt. De leerling kan door zelf een volgorde te kiezen een verhaal samenstellen. Er zijn drie verschillende volgordes mogelijk, allemaal met dezelfde ontknoping.
Leerlingenmerken: is nieuwsgierig naar jongeren die al wat ouder zijn, kan zich verplaatsen in verschillende situaties en personages.
Boekenmerken: redelijk eenvoudige opbouw; wisselingen (tijd, perspectief, plaats) zijn soms niet duidelijk – aangegeven, haalt lezer uit zijn direct herkenbare wereld, verlegt grenzen naast actie en drama ook psychologische spanning.

Mijn ervaring is dat de leerling van havo 3 en atheneum 3 niet verder komt dan niveau 2, In dit jaar groeit de leerling ook enorm maar de omschrijving van niveau 3 past hier nog helemaal niet in de ontwikkeling. In klas 3 probeer ik dan ook ontwikkeling op gevoel te brengen. Dicht bij de eigen belevingswereld maar wel wat dieper nadenk niveau dan klas 2. Bijvoorbeeld de stap van fabel met moraal naar gedicht met moraal, is hetzelfde idee, maar met iets meer moeite te vangen voor de leerling. Het is zaak om literatuur in klas 3 ook visueel te maken, door andersoortige verwerkingen aan de leerling aan te bieden. Dit heeft te maken met de fase waarin de leerling zit: puberrrr ☺

Klas 3 havo en 3 vwo:

- **Introduction à la poésie (Jacques Prévert, Paul Verlaine)**; eigen A4 waarop het onderdeel poëzie aan de leerlingen geïntroduceerd wordt.
- **19me siècle Roman historique (Alexandre Dumas, Les trois mousquetaires)**.
Leerlingenmerken: kan zich verplaatsen in andere situaties/ personages, ander genre, oudere jongere-iets verdere fase-
Boekenmerken: gevarieerd taalgebruik, soms lange zinnen, eenvoudige opbouw, actie, drama, psychologische spanning.
- **Littérature contemporaine (Destination France)**
Leerlingenmerken: ander genre, oudere jongere-iets verdere fase-
Boekenmerken: eenvoudige opbouw, actie, drama, psychologische spanning

Na klas 3 kiest de leerling bewust voor een aantal vakken, dat maakt de houding naar vak onderdelen direct anders. Ook hier spelen tijd en levensfase een rol in de ontwikkeling naar het volgende niveau. Nu kan wat literatuur betreft een stap in niveau 3 worden gemaakt.

Reflecterend lezen

Leerlingkenmerken

leest om aan het denken te worden gezet
is een goed gemotiveerde lezer
is geïnteresseerd in sociaal-maatschappelijke, psychologische en soms ook filosofische onderwerpen
gebruikt boeken om de wereld en het leven verder te ontdekken

Boekkenmerken

taalgebruik kan veeleisend zijn
wisselingen (tijd, perspectief, plaats) zijn niet per se gemarkeerd; veel 'open plekken'
morele, maatschappelijke en psychologische kwesties worden genuanceerd uitgewerkt en roepen discussie op
veel beschrijvingen van ruimte, gedachten, en gevoelens
vaak meer dan één verhaallijn en een diepere betekenislaag
gevoelens en gedachten van de hoofdpersoon zijn tamelijk complex en staan ver van de leerling af

Doelen

reflecterend leren lezen
kennis over de wereld en het leven verbreden door te lezen

Klas 4 havo:

- **Aanleg literaturoff dossier vanuit voorgaande jaren selectie aan de hand van tevoren bekend gestelde eisen. Drie laatste titels wordt één uit gekozen.**
- **Moyen âge: La Cantilène, Tristan et Iseut, Chanson de Roland** Eén van de drie stukken wil ik behandelen. Ik heb ze alle drie op papier in vorm met opdrachten geschikt voor klas 4. Het hangt af van de klas welke we doen, keuze is gezamenlijk.
  - Leerlingkenmerken:** gemotiveerde lezer, gebruikt boeken om de wereld en het leven te ontdekken.
  - Boekkenmerken:** veeleisend taalgebruik, gevoelens en gedachten van de hoofdpersoon staan tamelijk ver van de leerling af.
- **Bandes dessinées** hier is al aan gesnuffeld in voorgaande jaren, als kunstdiscipline an sich. In klas 4 worden de bandes dessinées gebruikt om literatuur mee bij de leerling te brengen. Een voorbeeld is A la recherche du temps perdu van Stéphane Heuet. Hierbij horen de tâche préparatoire 1 en de theorie bij tâche préparatoire 1 havo 4.
  - Leerlingkenmerken:** is geïnteresseerd in sociaal-maatschappelijke, psychologische en soms ook filosofische onderwerpen, gebruikt boeken (kan ook in stripversie zijn) om de wereld en het leven verder te ontdekken.
  - Boekkenmerken:** : gevarieerd taalgebruik, soms lange zinnen, eenvoudige opbouw, actie, drama, psychologische spanning.
- **20me siècle (Romain Gary(Émile Ajar), La vie devant soi, 1975)** Met verfilming
  - Leerlingkenmerken:** is een goed gemotiveerde lezer, is geïnteresseerd in sociaal- maatschappelijke, psychologische en soms ook filosofische onderwerpen.
  - Boekkenmerken:** maatschappelijke, psychologische kwestie word genuanceerd, uitgewerkt/roept discussie op.
- **21me siècle (Eric-Emmanuel Schmitt,Oscar et la dame rose, 2002).** Met verfilming
  - Leerlingkenmerken:** is een goed gemotiveerde lezer, is geïnteresseerd in sociaal- maatschappelijke, psychologische en soms ook filosofische onderwerpen.
  - Boekkenmerken:** wisselingen van tijd zijn niet perse gemarkeerd, veel open plekken, beschrijving van gedachten en gevoelens, diepere betekenislaag.
- **21me siècle (Phillipe Claudel, La petite fille de mr Linh, 2005)**
  - Leerlingkenmerken:** sociaal maatschappelijk onderwerp
  - Boekkenmerken:** niet gemarkeerde wisselingen tijd; perspectief en plaats, gevoelens en gedachten van de hoofdpersoon die verder van de leerling afstaan.

Na een jaar serieuzer met literatuur bezig geweest te zijn dan eerder en hierin gegroeid te zijn, ontstaat bij de havo-5 leerling de ruimte om verder te kijken dan de bekende neus lang is. Een leerling kan waardering krijgen voor het idee van het verbreden van de horizon op meerdere gebieden door literatuur, zodat de stap naar analyserend/verdiepend lezen gemaakt kan worden. Niet alleen in literatuurstromingen kan redelijk onderwezen worden, maar ook stukken uit bij passende werken zoals de renaissance of het Fin de siècle door de ogen van Guy de Maupassant.

Analyserend/verdiepend lezen

Leerlingenkenmerken

leest om zichzelf intellectueel uit te dagen
leest veel en gevarieerd, en op een relatief hoog niveau
zoekt 'moeilijke' onderwerpen op; wil in nieuwe werelden doordringen en die begrijpen
heeft oog en waardering voor de vorm
kan een boek kritisch lezen en reflecteert graag, gaat makkelijk gesprek 'op niveau' aan over het boek

Boekkenmerken

vormgeving en structuur vormen een extra uitdaging
rijk, meerduidig taalgebruik dat beroep doet op ruime woordenschat en het vermogen 'tussen de regels door te lezen'
meerdere complexe verhaallijnen en betekenislagen
denkwereld en wereldbeeld van de personages zijn complex en vragen een groot inlevingsvermogen

Doelen

analyserend leren lezen
kritisch reflecteren op vorm en inhoud

Klas 5 havo:

- **15me et 16me siècle (Renaissance, Rabelais. Pleiade)** om meer kennis en diepgang te geven heb ik een reader van elk van hiervoor genoemde stromingen of personen. Ik ga kijken wat mijn komende publiek trekt om te ontdekken en daarmee ga ik een inpassing maken in het bestaande curriculum.
- **19me siècle (Guy de Maupassant, La Dot, 1884)** deze novelle zit bij de leergang, ik heb er een filmpje bij van leerlingen die er een toneelstukje van hebben gemaakt, dat verduidelijkt een heleboel voor de klas.
  - Leerlingenmerken:** intellectuele uitdaging, relatief hoog niveau, moeilijke onderwerpen, heeft oog en waardering voor vorm.
  - Boekkenmerken:** taalgebruik doet beroep op woordenschat en vermogen 'tussen regels door te lezen'
- **20me siècle (Didier v Cauwelaert, Un aller simple, 1994)** moet ik nog 'inlijven' er zit bij de leergang een extract, er is een verfilming, hier doe ik nog onderzoek naar of het op de lijst komt of niet.
- **Afronden literatuuurdossier**

Toelichting: dit curriculum is vrij toe te passen naar believen, het is niet

Bindend tot er een definitieve lijn van eenheid in zit overeenkomstig

De 3 uitgangspunten: - passend bij belevingswereld van de leerling
- kennismaken met 5 verschillende stromingen
- werken lezen uit 5 verschillende eeuwen.

VIN